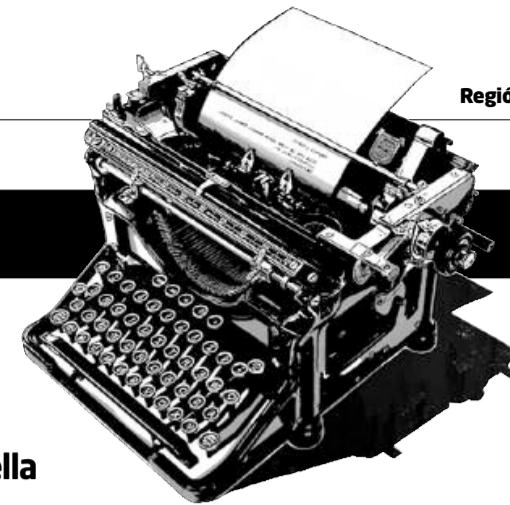

REVISTA ▶

2016/17
JOSEP
MACIÀ
ANY PLANES

Julianes

Els diumenges han sigut, històricament, un dia de passeig i homenatge popular per a la classe política. També per a la de principi dels anys 1930. En aquest article, Planes recull una visita, entre d'altres, de Francesc Macià, Ventura Gassol i Jaume Bofill a Manresa i Berga. Tria de **Pep Corral Vilella**

El llegat

DISCURSOS I PAISATGE

MIRADOR, 11-6-1931

Seguint el costum francès que vol que cada diumenge els ministres surtin de París i se'n vagin a tal o tal banda a realitzar actes de política governamental, els homes de la Generalitat de Catalunya han emprès també una tasca feixuga de romiatge dominical, mig turístic, mig apostòlic. Cada diumenge, els cotxes oficials de la Generalitat fan voleiar les seves banderes per les carreteres del país. En els pobles on passen, hi ha l'alegria dels domassos i el venerable Francesc Macià és objecte, cada vint-i-cinc quilòmetres, d'una rebuda triomfal.

Diumenge passat, la caravana victoriosa va agafar la ruta de Manresa. Els cotxes de les personalitats varen flanquejar el Montserrat i l'avinentsa simbòlica fou degudament aprofitada pels oradors que després havien de parlar. Els pobles i les ciutats reben En Macià i els seus acompanyants amb un entusiasme delirant. El preu d'aquesta acollida sense precedents, són els discursos. Des dels balcons, des de dintre els cotxes, des dels escenaris, Francesc Macià ha de parlar de Catalunya i de la República. El poble aplaudeix, llença els capolls enlaire, fa voleiar els mocadors; les dones es llicencen materialment en braços de l'il·lustre cabdill, i aquest, entre paràgraf i paràgraf, ha de repartir somriures i besades.

Diumenge, l'arribada a Manresa estava anunciada a les deu del matí. Les autoritats populars, administratives i eclesiàstiques s'esperaven a l'entrada de la ciutat. Passava el temps, i la caravana no arribava.

- A veure si vindran amb el tren -féu un personatge-. Recordo que l'any 1909 el rei també ens féu una sortida per l'estil.

La jove generació tenia una idea vaga de l'existència de les famoses Bases de Manresa. Hom no en tenia una notícia gaire més aprofundida de la que el mateix nom indicava: unes Bases, a Manresa... Se sabia que les Bases les havien fet uns joves de barba negra, i, ara, eren els homes de barba blanca els que retenien el record.

Finalment, la brillant commemoració d'aquest moment històric del catalanisme, que s'acaba de celebrar, ha fet reviure amb tota l'esplendor i l'exactitud desitjades el record de les cèlebres Bases. Els diaris i els oradors ens han cantat la lletania gloriosa dels noms il·lustres i de les seves ambicions, les quals, en l'any 1892, tenien un aire de follia. Totes les ombres venerables han estat evocades. En l'acte del diumenge, al Kursaal de Manresa, les esmentades ombres no tingueren, per dir-ho així, un moment de tranquil·litat. Els oradors se les passaven de mà en mà, i les ombres, en la seva absència lluminosa, rebien ovacions i ovacions... De

El conseller de Cultura, Ventura Gassol, ballant sardanes a les Marcetes en la commemoració de les Bases de Manresa, el juny del 1931

tant en tant, la testa venerable del senyor Pau Font de Rubinat, l'únic supervivent dels que feren les Bases de Manresa, s'acotava, a l'escenari, com demanant perdó de la seva presència material en l'acte

El balanç aritmètic de la diada és: quinze discursos al Kursaal, davant tres mil persones.

- Catalunya, el poble de Catalunya, la llibertat de Catalunya, l'Estatut de Catalunya...

Aquests temes foren el canemàs dels quinze discursos. La personalitat i la fantasia de l'orador tenia cura de presentar-los amb una safata més o menys brillant. El primer premi d'aquests jocs florals del catalanisme polític, se l'endugué, de llarg, En Jaume Bofill, que pronuncià una peça oratòria de tot primer ordre. Després, es feren remarcar la cabellera realista de Joan Estelrich i la cabellera romàntica de Ventura Gassol... Si la seva joventut no l'hagués posat fora de tota sospita, el poeta de la Generalitat hauria tingut molta feina a demostrar que ell no hi era entre els que estructuraven les Bases de Manresa.

Després dels quinze discursos del matí, tres discursos a l'Ajuntament, en la inauguració d'una placa. Els divuit parlaments semblaven suficients de moment, i a l'hora del dinar no hi hagueren brindis. Però vingué l'Aplec sardanista del bosc de les Marcetes, i... quatre discursos més. Arribats en

aquest punt, la caravana oficial va dividir-se. Alguns, entre ells En Macià, marxaren cap a Berga.

De Manresa a Berga marxen tres línies paral·leles: el tren, la carretera i el riu Llobregat. De tant en tant, cansats, potser, per la monotonia, aquests elements de mapa s'entretenen una mica, s'entrecruen, canvien les posicions, salten l'un pel damunt de l'altre, però això no dura gaire i el tren, el riu i la carretera continuen amunt, disciplinadament. Passen les colònies fabrils, uniformes, regulars: la fàbrica, a baix, a la vora del riu; més amunt, l'edifici on viuen els obrers, amb els prestatges de les eixides; a dalt de tot, l'església. Curiós sandvitx arquitectònic, amb alguna cosa de símbol.

Ja som a Berga. Diumenge de Patum. Hem pujat a Queralt i hem admirat el panorama tal com Déu mana i tal com sol·liciten els berguedans. De retorn a la ciutat, hem dit, seguint el protocol, que la vista de Queralt era molt millor que la de Montserrat, cosa que no ha deixat de produir bona impressió entre els amics de la localitat.

Aquest any, la Patum és republicana. Hom ha tret la corona de l'Àguila i com que això, pel que sembla, va desesperar alguns tradicionalistes, s'han repartit profusament unes fulles que diuen:

«Poble bergadà, desvetilla't.- El que representa l'àliga. - El reposat i majestuós ball

de l'àliga Reial representa com Berga a l'empar de la corona reial i sota el dolç domini dels seus monarques, viu tranquil·la i majestuosa sense por ni temor de cap classe.- De l'Enciclopèdia Espasa.»

L'Àliga, sense corona, ha fet el seu ball amb la mateixa gràcia i dignitat de sempre. I tota la festa, aquesta festa meravellosa de la Patum, s'ha desenrotllat amb més èxit que mai. A la mitja part, discursos. El senyor Puig i Ferrer troba la manera de lligar la Patum amb la política i diu al poble que així com dels ballets populars com els que acabem de veure, Stravinski n'ha fet un producte apte per a la sensibilitat de tot el món, de les nostres tradicions i del folklore catalanista n'ha de sorgir una estructuració política que, com els ballets russos, pugui anar per tot arreu.

Discurs de Ventura Gassol: política i poesia. Les muntanyes, l'Estatut, el Pi de les Tres Branques, Catalunya...

A baix, a la Plaça, barrejat amb la gent bellugadissa que fugí del foc dels coets, trobem un vell. Duu barretina i vestit de vellut. Ah, si l'hagués vist En Ventura Gassol!

- Us agrada la Patum? - li preguntem.
- Molt! A mi m'agrada tot el que és alegre. Mireu, no he estalviat mai. La qüestió és divertir-se. Sóc molt trempat, jo. I si tingússiu diners, encara en seria més de trempat...

Camí de Barcelona, amb el cap ple encara del traqueteig de la jornada, les paraules del vell de Berga ens revenen a la boca amb el gust fresc d'un brot de menta.

«El balanç de la diada és: quinze discursos al Kursaal, davant tres mil persones»